NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2023

GUJARATI FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

MARKING GUIDELINES

Time: 2 hours | 70 marks

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

IEB Copyright © 2023

વિભાગ-૧ ૧.૧ કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧.૧.૧ સૂરીકાકા - જ્યારે વેપારી જંગલના સુંદર પંખી વિશે સમાચાર આપે છે કે એ પંખી તારી કેદના સમાચાર સાંભળી ઝાડ પરથી બેહોશ થઈ નીચે પડ્યું - આવા સાંભળી કેદી પંખી પાંજરાના તળિયે એ પણ એવું જ અભિનય કર્યું ને ઢળી ને જઈને પડ્યું. એટલે વેપારીએ એને મૃત સમજી બારીની પાળી પર મૂક્યું અને તરત જ પંખી જીવતું થઈ ઉડી ગયું.

૧.૧.૨ નાગાઓ ને કહી કામ બતાવ્યું ને પકડ - આડુંઅવળું કામ બતાવે - સ્વીકારથી કરે - ચાલાક માણસો આરીસા જેવા બનાવે - કહે કુમિત્રું, ઓરસી ને ઓરડા બાળીને ઓછાંચાલાક કરી દે અભાન-સમૂહમાં કશી ફરિયાદ ન આવે. 'નાગો' એવી બૂમ પડતાં જ 'હું' કહેતી એ હાજર થાય.

1.૧.3 ભગવાન બુદ્ધની ભવ્ય મૂર્તિ તૈયાર કરવા માટે દરેક ઘરમાંથી કીમતી વસ્તુઓનું દાન મેળવવા...

૧.૧.૪ આનંદીએ ભગવાનને પ્રાર્થના કરી: "હે દીનાનાથ, દીનદયાળ! હું ગરીબડી છોકરી છું. ધનદોલત, હાથી-ઘોડા, હીરામોતી કે હવેલી મહેલની મને આશા નથી. હું તો માંગુ છું ફક્ત બે રૂપિયા. એટલી રકમનો તારે શો હિસાબ છે? બે રૂપિયા ગમે તે રીતે અપાવે, તો હે પ્રભુ! તારો ઉપકાર નહિ ભૂલું."

.૧.૫ ભગવાને જોર મારેલી એમ કહ્યું પણ તે ફોઈબાની ફરી ગઈ હશે. - કોની હોય કે કહાં કોઈ ગરીબ ગુરજીની પરાણે એકઠી કરેલી પૂંજીમાંની જોર હોય. આ મારાથી કેમ લેવાય? ચોરી કરીને ઉજાણીએ જવાય ખરું? આતો ભગવાન જરૂર નારાજ થાય. બે ગણો તો એ પણ ઢાંખો થાય. હવે ઉજાણીએ નહિ જવાય તો કાંઈ નહિ... આવી ગડમથલ આનંદીના મનમાં થઈ

૧.૧.૬ આંટીની માતા ગાજ-બટન કરી, ગાદલાંની કે ઓશીકાંની ખોળો સીવતી; ગોદડાં, ઝભલાં કે ચોળિયાં જેવાં સહેલાં કપડાં સીવી ને સાંધ સાંધ કુટુંબનું ભરણ-પોષણ કરતી.

૧.૧.૭ દેશની વિનંતીની ખેંચ આગળ પોતાને પણ લાગ્યું કે દેશ જવાથી પોતાનો ઉપયોગ વધારે થઈ શકશે. વળી વકીલના કામમાંથી છૂટા થયા પછી ગાંધીજીને લાગ્યું કે હવે સાચું કામ દક્ષિણ આફ્રિકામાં નથી પણ દેશમાં છે.

૧.૧.૮ 1896 માં મળેલી ને 1901 માં મળેલી ભેટો પાછી આપી. તેનું ટ્રસ્ટ બનાવ્યું ને તેનો જાહેર કામને માટે ઉપયોગ, ગાંધીજીની ઇચ્છા મુજબ અથવા ટ્રસ્ટીઓની ઇચ્છા મુજબ, થાય એવી શરતે તે બેંકમાં મુકાઈ. જાહેર સેવકને અંગત ભેટો ન હોય.

૧.૧.૯ નાતાલના હિંદીઓ, અસીલો તેમજ બીજા સાથીઓએ આ ભેટ સોગાદો આપી હતી.

કલમ- ૧.૨ વ્યાકરણ

૧.૨.૧ વિરોધી શબ્દો (કોઈ પણ બે)

અ. પરદેશ

બ. આશીત

ક. ગુલામી

૧.૨.૨ સમાનાર્થી શબ્દો (કોઈ પણ બે)

અ. પક્ષી, વિહગ

બ. સોગાદ, ઉપહાર, બક્ષિસ

ક. મુલાકાત

૧.૨.૩ શબ્દો માટે એક શબ્દ (કોઈપણ બે)
- અ. નિરુપાય
- બ. નિરાધાર
- ક. બેહોશ

૧.૨.૪ શબ્દોનાં લિંગ (કોઈપણ બે)
- અ. ભિખારી
- બ. ફકીરો
- ક. સેવિકા

૧.૨.૫ જોડકાં જોડો

અ. ⟶ બ

બ. ⟶ ક.

૧.૨.૬ એકવચનનું રૂપ
- અ. રૂપિયા
- બ. પંખી
- ક. ભોંયરાનું

રૂપરેખા

જવાબ-૨ ભગવાનદાસ દરજીની નાત્રોની ભેટ ખૂબ જ મૂલ્યવાન હતી. — પૂજાના ચરણે ધરાતી ભેટ કિંમતની દૃષ્ટિએ કેટલી — ભેટ આપનાર કેટલા ઊંચી છે એ મહત્વનું નથી — ભેટ પ્રેમથી ભેટ ધરે છે એ અગત્યનું છે. આઠ વરસની ઉંમરથી ઉમા નામે — આસપાસના લોકો એને સંભાળે છે — એક વેપારીની સ્ત્રી ઘરકામ માટે પોતાને ત્યાં લઈ જાય છે — થોડા વખતમાં પોતાના કામથી ત્યાં સૌનાં દિલ જીતી લે છે — દરજી સગાઈ કરવા આવે — મૂઠ ઘાસી સિક્કો ઉછળ્યો કારવાનો સિક્કો જડી આવે છે — સિક્કા માટે મમતા કર્યો — અંદરનો કાટ ગયો નહિ પણ — કામથી સારાવો રાખ્યો ઉંદર થઈ

[illegible] નાના [illegible] — ભગવાન બુદ્ધની સોના મૂર્તિ તૈયાર કરવા માટે કારીગર કીમતી વસ્તુઓનું દાન [illegible] છે — નારીઓ જે શિકાર [illegible] છું, શું ભેટ આપીશ ? મારી પાસે કંઈ નથી! [illegible] ભિક્ષુની ઝોળીમાં ભાગ્યવાનના [illegible] [illegible] ઝોકાણીના સોનાના અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નારીઓ જે પોતાનો [illegible] [illegible] — અંતે [illegible] [illegible] ભગવાન બુદ્ધની પ્રતિમા માટે ભેટ [illegible] — [illegible] [illegible] પવિત્ર મૂર્તિ માટે ના લેતા [illegible] — [illegible] [illegible] થાય છે — [illegible] [illegible] [illegible] બુદ્ધની મૂર્તિ [illegible] છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] સૌ મૂર્તિના મુખ પર [illegible] ભાવ — [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — સૌએ ભેટ [illegible] [illegible] ? [illegible] પ્રેમપૂર્વકની ભેટમાં [illegible] છે ? [illegible] તો નથી [illegible] ? [illegible] ભિક્ષુક [illegible] કરે છે [illegible] તો નથી [illegible] ? [illegible] અસ્વીકાર કર્યો છે. જેની પાસે સંપત્તિ નથી [illegible] નારીઓની ભેટનો અસ્વીકાર કર્યો છે. ભગવાન બુદ્ધને પણ [illegible] છે, એનું મૂલ્ય વધારે છે. ભિક્ષુનું [illegible] [illegible] [illegible] સૌથી વધુ પ્રિય છે. ભિક્ષુનું [illegible] ભેટ માંગી — નારીઓની [illegible] [illegible] — અસ્વીકાર કરેલી ભેટ વિના ભગવાન બુદ્ધની સુંદર મૂર્તિ [illegible] બનાવ્યું કે નારી ભેટ વિના [illegible] સુધી તૈયાર થઈ શકશે નહિ. — આ ભેટ [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] પહોંચાડી — [illegible] તેની સાથે મૂર્તિ તૈયાર થઈ. સુંદર, [illegible] ને [illegible] મૂર્તિ તૈયાર [illegible]

વિભાગ-3 ચારિત્રો

3.1 ડૉક્ટરનું (પીયુષ) પાત્રનું કુટુંબ સસરા આવવાના હોય છે – [illegible] પણ તેમને ઓળખવાનું પોતાના સસરા [illegible] ક્યારેય જોયા નથી કે જોવા દેખાડ્યા – આગળ પોતાની સર્જરી [illegible] જોવા દેખાડ્યા – [illegible] આવક્ની જોડે રહ્યા – [illegible] ફરજ આવે [illegible] પોતાની સાથે [illegible] ત્યારે છે. – ક્યારે હકીકતમાં સસરા આવે છે ત્યારે – પોતાની [illegible] વર્ણન કરે છે. [illegible] હકીકત બોલીને પોતાની [illegible] [illegible] ડૉક્ટર [illegible] આપી તે [illegible] સસરાને પોતાની [illegible] [illegible] હોય છે. [illegible]

3.2 અનિરુદ્ધ ડૉક્ટરનો મિત્ર હોય છે. (પીયુષનો) અનિરુદ્ધ સંપૂર્ણ [illegible] છે – કે ડૉક્ટરની [illegible] હકીકતનો [illegible] [illegible] મજાક [illegible] ડૉક્ટરની હકીકતનો [illegible] ડૉક્ટરને [illegible] કામ સારી [illegible] છે. – ડૉક્ટરને [illegible] ડૉક્ટરના સસરા [illegible] મસ્તી-મજાક કરે છે. – ત્યાં ડૉક્ટરના સસરા [illegible] હોય છે. – આ સંદર્ભે પાત્રનું [illegible] આવવાના [illegible] સસરાનું [illegible] વર્ણન [illegible] આપી [illegible] કરે છે.

3.3 'પાત્રનું' [illegible] ડૉક્ટર (પીયુષ) અને અનિરુદ્ધનું [illegible] હોય છે – [illegible] [illegible] [illegible] ડૉક્ટરની [illegible] [illegible] પ્રેક્ટિસ [illegible] [illegible] [illegible] બરાબર [illegible] [illegible] [illegible] પર [illegible] [illegible] અનિરુદ્ધ સામે [illegible] રહે છે – દા. ત. [illegible] [illegible] [illegible] ઉડાડતો રહે છે [illegible] ડૉક્ટરની [illegible] [illegible] પાડવાની [illegible] ડૉક્ટરની [illegible] – ત્યાં તે સસરા [illegible] [illegible] કરી [illegible] કરે છે – [illegible] કરી – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને ડૉક્ટરને સસરાની સામે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]

3.૪ રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગો.

3.૪.૧ કુવામાં નાંખવું = મુશ્કેલીમાં મૂકવું
ઝઘડો કરીને મુશ્કેલીમાં નાખવી 3

* અમૃતલાલે ખોટું બોલીને રમેશ ને મુશ્કેલીમાં
દીકરીને કૂવામાં નાંખી.

3.૪.૨ હાથ વળગાડવી = બોજાની જવાબદારી
બીજાને પધરાવવી 3

= બીજાની વસ્તુ બીજાને સોંપવી

* અનિકેતે કારણ વગર તેના મિત્ર સુરેશને હાથ વળગાડી.

3.૫ કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે.

3.૫.૧ ડોક્ટર બોલે છે અને નારાયણભાઈને કહે છે
જ્યારે નારાયણભાઈ પૂછે છે ત્યારે ગુસ્સે થઈને
ડોક્ટર ઉંધું વાઈને બોલે છે.
આવી છોકરીઓ ? ફરી રામભરોસે।

3.૫.૨ મનમોહનદાસ બોલે છે અને ડોક્ટરને કહે છે
મનમોહનદાસ fertilize-manure એવા અંગ્રેજી
શબ્દો બોલે છે ત્યારે ડોક્ટર પૂછે છે ? આવા અંગ્રેજી
ક્યાંથી જાણો ત્યારે મનમોહનદાસ કહે છે મારી છોકરીઓ
જાણે છે. એમ પરસે કોલેજમાંથી પાસ થઈ હોવાથી
જાણે.

3.૬ વિરોધી શબ્દો

જાહેર x ખાનગી (1) વિશ્વાસુ x અવિશ્વાસુ (1)

ડોક્ટર x પેશન્ટ/દર્દી

3.૭ સાચું છે કે ખોટું

3.૭.૧ ખોટું

3.૭.૨ ખોટું

3.૭.૩ સાચું

આશીતા

ઉદાહરણ-૪

આ નાટકમાં ડોક્ટર પીયૂષ, અનિમેષ (પીયૂષનો મિત્ર) મોનમોહનદાસ (રેકી ઓપ્ટિશિયન), પ્રવિણભાઈ (કુંજનના પિતા) અને ગગન ડોક્ટરપીયૂષના ફ્રેન્ડ તરીકે ભાગ ભજવે છે.

ડૉ. પીયૂષ એક દાંતના ડોક્ટર છે. જેના દવાખાનામાં ગગન કંપાઉન્ડર તરીકે કામ કરે છે. પોતાની પ્રેક્ટીસ બહુ સારી ચાલે છે એવો દેખાડો કરતા ડૉ. પીયૂષ જૂઠાણાંનો સહારો લે છે પણ મિત્ર અનિમેષ તેની વાસ્તવિકતાથી વાકેફ હોય છે. ક્યારેક ક્યાંક ક્યાં તે ડોક્ટરનો હકીકત સ્વીકારવી હોય છે. કે છે. અંતે ડૉ. પીયૂષ પણ વાસ્તવિકતાનો સ્વીકાર કરી લે છે.

અનિમેષ ડૉ. પીયૂષને તેના ભાવિ સસરા તેનું પારખું લેવા આવનાર છે એવો સંદેશો આપે છે ત્યારે આવનારા છે એવો સંદેશો આગોતરા આપી દે છે ત્યારે ભાવિ સસરાને કેમ ઓળખવા તે વિશે તેમના પહેરવેશની માહિતી ડૉ. પીયૂષ મેળવી લે છે.

બને છે એવું કે આબેહૂબ એવા જ પહેરવેશમાં રેકી ઓપ્ટિશિયન ડૉ. ના દવાખાનામાં આવે છે અને તેમને પોતાના ભાવિ સસરા સમજી ડૉ. પીયૂષ જમાઈ તરીકે પોતાની ખોટી ખોટી આવડતો બતાવે છે — ખરી પોતાની ખોટી ખોટી આવડતો ... અંતે રેકી ઓપ્ટિશિયન પોતાની સાચી ઓળખ આપે છે અને ડૉ. ને પોતે કરેલી મોટી ભૂલ સમજાય છે — પછી ખરેખર જ હુર-હુરમાં ભાવિ આ સસરા ડૉ. પીયૂષને મળવા આવે છે. વસમા જમાઈ બનાવે કે રેકી ઓપ્ટિશિયનના કિસ્સાથી માહિતગાર અને ...

ગુરુકુળમાં તો શ્રીકૃષ્ણ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
કે શ્રીકૃષ્ણ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] છે કે [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
પોતાનું [illegible] [illegible]

આશીર્વાદ

પ્ર.૫ કવિતાની સમજૂતી (કોઈપણ ત્રણ)

૫.૧ આ કવિતાના કવિ નર્મદ છે. 'ગુજરાત કોની ?' આ કવિતામાં કવિની ગુર્જરભૂમિ પ્રત્યેની લાગણી, ભાવના સરસ રીતે રજૂ કરી છે — કવિતાના અંતમાં સાબિત કર્યું કે આ ગુજરાતમાં વસતા લોકોની જ કંઈ ભૂમિ નથી; જેટલા ગુજરાતમાં વસતા લોકોની જ કંઈ ભૂમિ નથી; જેટલા ગુજરાતી બોલતા હોય અને આર્યસંસ્કૃતિના પૂર્વજો [illegible] ગુજરાતી [illegible] સંસ્કારોનું પાલન કર્યું તેવા લોકોની આ ગુજરાત છે. આર્યોના લોકોની તો ભાગ જ [illegible] છે — કવિ નર્મદની દેશપ્રીતિ - ધર્મપ્રીતિ - ગુજરાતપ્રીતિનું આપણે ઉત્તમ ઉદાહરણ છે.

૭

આ કાવ્યમાં કવિ ઇન્દ્રિયો અને કુદરતના વાતાવરણમાં નજાકત
અને પ્રસંગને સુંદર રીતે ગૂંથ્યો છે — ગામડાંની નારીઓ છે
રાત ઘરના કાનુડાને જશોદાએ દોરેલી કોરી છે — નિશાન
કાનુડાનું નાજુક શરીર — આ કોરેલ આંકડાના નિશાન;
ઇંદ્રધનુષ્ય જેવા કાનુડો દામણાણ કરે છે — સામાન્ય
કાનુડાને આશે ગોરસિયણ [illegible] હોય છે —
દાદીઓની ગાગરની માળા — આ બંને અંકિતને નીચે
સરી પડ્યાં છે — આંખોમાં પણ આંસુ સરી રહ્યાં છે
જેની સાથે આંખોમાં આંજેલું કાજળ ગાલ પર આવ્યું છે
કહેવાયું છે કે કાનાનો રંગ કાળો હતો વળી ઉપરથી
આ કાજળ ગાલ પર આવ્યું ત્યારે કવિ એની સુંદર
કલ્પના કરે છે કે શું કાનુડો આખો કાળો હતો
કે જ્યાં ઉપરથી આ કાળું કાજળ પણ ગાલ પર
આવી બેઠું!

૬. આ કવિતા 'કાન્તિ મહેતા' એમનું ઉપનામ છે
'આ પ્રત્યેક' — જ્યારે ગાંધી બાપુ સા. સા. [illegible]
હોય છે તે સમયે તેમને સંબોધીને કવિતાની રચના
થઈ છે. — જ્યારે પાછા ફરીને આ ધરતી પર
આવશો ત્યારે શું શું કરશો? શું ના કરશો
એની સુંદર કલ્પના કવિએ આપી છે
'સત્ય' અને 'અહિંસા'ના આદર્શો પાછા
ફરી શીખવશો નહિ પણ એની જરૂર છે
મહાભારતના દ્રૌપદી જેમ જેવા સાથે તેવા
બની ઈંટનો જવાબ પથ્થરથી આપી શકાય

જોવા કૂવા બની ને આવશે. — મકાનમાં
રહેનારા લોક નહિ — પરંતુ અર્વાચીન આગળના
આદિવાસીઓ ની સાથે પાતાળના કૂવા જેવા બનશે.

આહિવા

5.
અહીં પ્રથમ દુહામાં કવિ એ વિરહનો મહિમા
ગાયો છે. - મનુષ્ય પાસે ધન, રૂપ, કીર્તિ
બધા બધું જ હોય તો એની કોઈ કિંમત નથી
પરંતુ વિરહની સમજણમાંથી આવતું મૂલ્ય
કંઈ ઓર છે. - વિરહ વગરના મનુષ્યનું જીવન
ધૂળ સમાન નિરર્થક છે.
'ચાલે તેનું ચાલું' ની કહેવત જેવો
બીજા દુહામાં કવિ આજે કરે તેનું જ ફળ
આજ લઈ શકે છે. આળસ ને પ્રમાદ કરે તેનું જ ફળ
તેને મળશે - ખોટું કામ કરનારને - હરામખોરને બાવળ
તેને મળશે - ખોટું કામ કરનારને સારા કામનું
ફળ મળશે. સાચા કામનું
બોલનારે કેરીની આશા રાખવી નહિ. સાચા કામનું
ચાલનારે કેરીની આશા રાખવી નહિ. ખોટું કરનારને ખોટું ફળ
સાચું ફળ હોય અને ખોટું કામ કરનારને ખોટું ફળ
મળે, એવો દુહાનો નિચોડ છે.

પ્રશ્નોના જવાબ (કોઈપણ સાત)

જવાબ-5

5.2 પ્રશ્ન ૫-૨૦૧ માં કવિ માત્ર ગુજરાતમાં
જન્મ લેનાર કે માત્ર વસનાર ગુજરાતી નહિ
પરંતુ જેમના પૂર્વજો ગમે ત્યાં ગુજરાતી બોલ્યા
અને આર્ય દેશના સંસ્કારોનું પાલન કર્યું
તેવા સૌની વાત ગુજરાત છે.

પ્ર.૨

પ્રશ્ન-૫-ના માં હીરના દોરે બાંધેલા કનૈયાના નાજુક અંગો પર કાપા પડતાં છે — જસોદાની હીરની દોરીથી ફૂલના કાનો દિસપાડા કરે છે — અતિશય ઓરપિરણ — હાથેથી મોંગરાની માળા નીચે ઉતરી પડતાં છે — આંખો આંથી આવા આંસુ ફીણ આવે જ ગાલ પર આવી ગયા છે — તેનાથી શ્યામ રંગના કનૈયાના ગાલ વધુ શ્યામ લાગે.

પ્ર.3 કાનુડાનું શરીર માખણ જેવું પોચું ને નાજુક છે એમ વર્ણવતા કવિ કહે છે કે - માખણમાં જો આંગળા નાખીએ તો જેવા ખાડા પડે એવા જ ખાડા કનૈયાના શરીરે હીરની દોરીએ પાડ્યા છે. આંખમાંથી આવતા આંસુ જાણે ઝરણ વહેતા પાણી જેવા લાગે છે.

પ્ર.૪ આ પંક્તિમાં કવિ પ્રેમીને અનુભવાતી મનની સ્થિતિને ઉપમા આપી રહ્યાં છે — પોતાની મનની સ્થિતિને ઉપમા આપે છે — ફૂલોનાં ઉદાહરણ કવિ સુંદર દૃષ્ટાંત આપે છે જ્યારે તેની પાંદડે પાંદડે ખીલતી પોયણું જ્યારે ખીલે છે — ખીલેલી પાંદડીઓમાં ભમરો મધ ખાવા આવે છે — અને ભમરગુંજનથી આખું સરોવર ગાજી ઉઠે છે. — આ સમયે કવિ બોલાવણા મધમાંથી ઊઠે છે. — પોતાની પ્રિયતમાને મધ આપીને દિવ્યો છે.

૬.૫ કવિતા - ૫-૬ માં કવિ જણાવે
હવે આવતાં સમયે રોગ લાગે નહીં પરંતુ કોઈક વાતો
ઉપરાંત આપવા કહે છે — સત્ય અને અહિંસાની
જવાબદારી છે - હવે એ વાતો-વિચારોને એણે મૂકી
દેવા આવે તેવાં, ઇન્દ્રિયો વગર યત્કિંચિત એવા
ગીતાના / મહાભારતના ક્રિયા ભાગ જુદી રીતે
સ્વાતંત્ર્યની લડત લડવા કહે છે.

૬.૬ આ દુહામાં કવિ 'વાવે તેવું લણે' એ કહેવત
જેવો ભાવ રજૂ કરે છે — માણસ જે પ્રકારનું કામ કરે
તે જ પ્રકારનું ફળ તેને મળે છે — દાડમો આંબાનું બાવળ
વાવીએ તો કેરીની આશા કેમ રાખી શકાય? ખોટું કામ
કરનારને ખોટું ફળ મળે ને સારા કામનું સારું ફળ
હોય.

૬.૭ પ્રશ્ન ૫-૬ માં કવિ વિદ્યા બાબતનું ગુમાન ગુમાવનારનો
ગુમાનને ધૂળ ગણે છે. દાન હોય, કીર્તિ હોય,
રૂપ હોય તો ગુમાનમાં ફરક છે. પરંતુ જો વિદ્યા ન
મેળવી હોય તો આ બધીય વસ્તુઓનું
કોઈ મૂલ્ય નહીં.

૬.૮ દા.ત. સમાનાર્થી સુધાંશુ – ચંદ્ર
રજની – રાત/રાત્રિ
ઈશ્વર – પરમાત્મા/પ્રભુ/ભગવાન

૭. કવિ બાલાશંકર કંથારિયા

૮. કવિ હરીન્દ્ર દવે.

સમાપ્ત

[illegible] 'પેડમેન' ફિલ્મનો સારાંશ

આ ભારતીય હિન્દી ભાષા - 2018 બાયોગ્રાફીકલ કોમેડી ડ્રામા ફિલ્મ — આર. બાલ્કી એ લખેલ છે - નિર્દેશિત કરેલ છે. આ ફિલ્મ અરુણાચલમ મુરુગાનાથમ ના જીવન પર આધારિત છે. - જે સામાજિક કાર્યકર અને ઉદ્યોગસાહસિક કોઈમ્બતુરથી - [illegible] - જે ઓછી કિંમતે સેનેટરી પેડ્સ બનાવે છે - ગામડાની સ્ત્રીઓ માટે બનાવે છે —

અરુણાચલમ મુરુગાનાથમ ગામના વ્યક્તિ પોતાની પત્ની પીરિયડની અવસ્થામાં કોઈ ગંદા કપડાં વાપરી બીમારીનો [illegible] આવે તો ગમતું નથી — પેડ્સ ખરીદવાના પૂરા પૈસા નહીં હોવા — અને જે પેડ બનાવે છે — [illegible] [illegible] એન્જિનીયર્સ જે આ કાર્યમાં આ વ્યક્તિએ મોટા મોટા [illegible] બનાવવાની મશીન શોધી — ઓછી [illegible] - જ્યારે પેડ બનાવવાની મશીન શોધી - સ્ત્રીઓ સુધી તેને માત્ર ૨ રૂપિયામાં પેડ બનાવી [illegible] [illegible] [illegible] પહોંચાડશે. ગામડામાં રહેનાર [illegible] બે ભાગ છે. - પહેલા ભાગમાં [illegible] છે. - ફિલ્મના [illegible] - લોકો તેને [illegible] લોકોની વિચારધારા બતાવી છે — શરૂઆતમાં એને નિષ્ફળતા મળે છે - [illegible] કરી બોલાવે છે — [illegible] - મહિલાઓ, પોતાની મા અને બહેન ગામના લોકો - [illegible] - પણ તે પેડ બનાવવાની મશીનની શોધને કરતાં રહે છે — પછી પોતાનું ગામ છોડી દે છે - [illegible] કોઈનો નથી - [illegible] પોતાનું [illegible] [illegible] પેની ખરીદે છે - પોતે પેડ બનાવી [illegible] [illegible] સરસ-ગામે વેચતા હોય એમ [illegible] કરે છે. — [illegible] વેચે છે.

[illegible] પેડ બીજી [illegible] ફિલ્મમાં સોનમકપૂરની એન્ટ્રી થાય છે અને ફિલ્મમાં નવી સ્ટોરી આવે છે. - [illegible] એની પહેલી [illegible] [illegible] — આ પેડ વિશે [illegible] [illegible] આપે છે

[illegible]

રોકાતો આ વાતી પરીની ગાઈડ અકસ્માત મારી છે –
સંકુલ બને છે. – કાળનું મનોરંજક દૃશ્ય પણ
આપે છે સાથે કોમેડી પણ – સરસ સંગીત – ફિલ્મને
રસપ્રદ બનાવે છે. – નાયક નો રોલ ભરત ભજવ્યો છે.
રોલ પરની પકડ સમજે છે – નાયિકા આવે પણ એક
ઉમદા અભિનેત્રી છે – ગ્રામીણ સ્ત્રી નો રોલ ભજવી જ
મજાનો છે. – આ ફિલ્માનો સંદેશ સરકાર સુધી
પહોંચાડી હતો સરકાર પણ જ્યાં ઘર ટકી સ્ત્રીઓના વિશે
વિચાર કરે તો જરૂર એક મોટો ફેરફાર થાય એમાં.
આમ એક ફિલ્માના આદિવાસી ઉમદા સંદેશ
મોટા સ્ક્રીન પર મોકલાયો છે – એના પર લોકો વાત કરવાનું
આ એક એવો વિષય છે
પણ પસંદ નહીં કરતાં – એના વિશે અહીં ફિલ્મ બનાવીને
એક હિંમત કરી છે. – પોતાની વાત દર્શકોની સામે
રાખવામાં પૂરી સફળતા મેળવી છે.

આશિકા

પ્રશ્ન ૮ પેડમેન ફિલ્મ પરથી

૮.૧ એક સામાન્ય આઠ ધોરણ સુધી ભણેલ વ્યક્તિ
એન્જિનિયર ને પણ આશ્ચર્યમાં મૂકી દે એવી એક
શોધ કરે છે – પોતાની પત્નીને અપમાનિત થતી જોઈ
શકતો નથી – તેની પ્રાકૃતિક કંડીશન ને બહેતર
બનાવવા પોતે જ શોધ કરે છે – એના દ્વારા
વાપરવાના પેડ ની નહીવત કે આછી રુચિકર
ગોળ થઈ શારીરિક નુકસાન ને માટે ના-બેન-પત્ની
મુક્ત કરે છે – પોતાની

સંબંધિત અને પોતાનું કામ પણ છોડી દે છે પણ પોતે જીદ છો
ડતો નથી. ટીકા રસ્તા પર આવી કઠોર પ્રાપ્ત કરી

૮.૨ છોકરો તેને 'ગોળિયા નાડાનો' આભાસ પડી સંબોધે છે. તેવા
ઊંચ પેડ જેવા વિચાર પર કોઈ ધ્યાન પણ ન કરે
વિચાર પર 'સેનેટરી પેડ' બનાવી ગ્રામીણ મહિલાઓ
સુધી પહોંચાડવાનું બીડું ઉઠાવે છે – પોતે બનાવેલી વસ્તુ
પોતે વાપરી શકે નહીં તેથી બીજાના પ્રતિભાવ મેળવ
મોટે ગામેગામ ફરે છે – પોતાની નાખી છોડવા વગર
ગામ છોડી દે છે. સેનેટરી પેડ
મા, બેન, સંબંધિત અને ગામ છોડી દે છે. સેનેટરી પેડ
બનાવીને ઉપડાંનું છોડી ગાડી ચકાસણી કરે છે.
મહોં સસ્તા-ગાંઠ વેચાતા હોય એમ ટેબલની નીચેથી
પેડ વેચવા પડે છે.

૮.3 હા, અંતે ફિલ્મના બીજા ભાગમાં ઓનલાઇનપુરની એન્ટ્રી
અને એની મદદથી ઉત્પાદન સેનેટરી પેડ ફેક્ટરી
શરૂ કરે છે. ગ્રામીણ મહિલાઓને આ બાબતે શિક્ષણ
આપે છે. – એમનો પ્રતિભાવ મેળવે છે. – એમને જ
કામ આપી આ સેનેટરી પેડ નો મશહૂર બનાવે છે.
જે આર્થિક રીતે નિમ્ન સ્તર પર રહેલી મહિલાઓને
સ્વતંત્ર / પગભર બનાવવામાં મદદરૂપ થાય છે.
અંતે આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તર પર તેને માન મળે છે.
તેથી આ શોધને સરકાર પર સ્વીકારી સન્માનિત
કરે છે.

જ્યાં છે કે જ્યાં

૮.૪

૮.૪.૧ [illegible]

૮.૪.૨ [illegible]

૮.૫ ક્રિકેટના જુસ્સા બાબત આકાશકુમાર બીજાઓ જેવું પાત્ર
ઓળખાય છે. કોઈ રીતે સંપૂર્ણ પક્ડ સાથે લાગે છે –
કોઈકમ બાળા રીતે સંપૂર્ણ પકડ સાથે લાગે છે – સરળ રીતે
દિલનું સાગરજ આવે સંગીત દ્વારા પણ સરળ રીતે
લાગણી છે – દર્શકોને સહેલાઈથી જકડી રાખે એવા
જોશ લાવતો છે – તાળીઓ ગાજિયા હવાને પણ એક
સુસીલ, શરમાળ એવી ગુણોથી ભરી જો પીળા પુરી
ધીરજથી નિભાવતો છે – બાળકો ને સંપૂર્ણ ઓળખાતા
સોનામાં સુગંધ ભળતો છે – સુંદર આત્મિક
સંદેશાને દર્શકોના દિલ-દિમાગ સુધી પહોંચાડતો
ઉઠાવી દે છે – કદાચ એટલે જ ક્રિકેટ માટે લોકપ્રિયતામાં
ક્યારે ધૂળ ચટાવી દીધી – આકાશકુમારનો આત્મવિશ્વાસ માટે
ક્રિકેટ ફિલ્ડિંગની ઉપમા મળી છે.

૮.૬ શબ્દોમાંથી વિશેષણ શોધો.

૮.૬.૧ ઉમદા

૮.૬.૨ સારી

Total: 70 marks

આશાના

ઉત્તર ૧.૪ આ નાટિકામાં ડોક્ટર પીયુષ, અનિકેત (પીયુષનો મિત્ર) મનમોહનદાસ (ફેઇથ હીલર), નારાયણમાધવરાવ (ફ્રેન્ડના પિતા) અને ગામના ડોક્ટરપીયુષના કમ્પાઉન્ડર તરીકે ભાગ ભજવે છે.

ડૉ. પીયુષ એક ગામના ડોક્ટર છે. જેના દવાખાનામાં ગામના કંપાઉન્ડર તરીકે કામ કરે છે. પોતાની પ્રેક્ટીસ બહુ સારી ચાલે છે એવો દેખાડો કરતા ડૉ. પીયુષ જૂઠાણાંનો સહારો લે છે પણ મિત્ર અનિકેત તેની વાસ્તવિકતા પારખી લે છે. સમજ કરતાં કરતાં તે ડોક્ટરની હકીકત સમજાવી દે છે. અંતે ડૉ. પીયુષ પણ વાસ્તવિકતા સ્વીકારી લે છે. અનિકેત ડૉ. પીયુષને તેના ભાવિ સસરા તેનું પારખું લેવા આવવાના છે એવો સંદેશો અગાઉથી આપી દે છે ત્યારે તેમના પહેરવેશની ભાવિ સસરાને કેમ ઓળખવા તે વિશે જાણી લે છે.

આખરી ડૉ. પીયુષ જાણી લે છે કે આખેઆખા એવા જ બને છે એવું કે ડૉ. ના દવાખાનામાં આવે છે પરિવેશમાં ફેઇથ હીલર ડૉ. ના ભાવિ સસરા સમજી ડૉ. પીયુષ ભલાઈ અને તેમને પોતાના ખોટી ખોટી આવડતો બતાવે છે — મારી પોતાની ખોટી ખોટી સાચી ઓળખ આપે છે અને અંતે ફેઇથ હીલર પોતાની ખોટી ભૂલ સમજાય છે — ડૉ. ને પોતે કરેલી ભૂલ પછી તરત જ ઉલટ-સુલટ માં ભાવિ આ વાતના ડૉ. પીયુષને મળવા આવે છે સસરા બનાઈ આવ્યા કે ફેઇથ હીલરના ફિલસૂફી માણી અને એમને કોઈ